

Literární putování

Libereckým krajem

květen
2023

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

„Oázou srdečnosti“ aneb Literární putování do Českého Dubu

Putování srdcem Podještědí, „oázou srdečnosti“, Českým Dubem zahájíme na náměstí Bedřicha Smetany. Zde představíme ruralistu **Františka Křelínu** (1903–1975) a jeho román **Bábel**, který pojednává o lásce německé dívky a českého pilota na prahu 2. světové války. A také „objevíme“ utajeného českodubského rodáka, autora jezuitských spisů **Johannese Krause** (1652–1732).

Druhé zastavení se nachází jen o pár metrů dále, před budovou základní školy v ulici Komenského. Ve 30. letech tu učil již zmiňovaný **František Křelina**, který zde má pamětní desku. Po válce tu učil **Josef Lukeš** (1917–2008). Proslul osobitými pedagogickými metodami a také literárním kroužkem Autorstop, který přilákal do Českého Dubu téměř dvacet známých spisovatelů. Lukeš se stal předobrazem postavy učitele Romegy v románu pro mládež **Zákon věrných strážců** od **Františka Kožíka** (1909–1997). Tuto knihu napsali Kožík a Lukeš společně, stejně jako dvě další: **Finále** a **Neviditelný**. V nich je řeč o středověké městské hlásce, která se nachází na dohled od školy na křižovatce ulic Komenského a U Školy. Ulice vedoucí směrem ke hřbitovu pak nese Křelinovo jméno.

Třetí zastavení u kostela Svatého Ducha připomene utrakvistického kněze **Václava Rosu**, který na zdejší faře působil v letech 1550–1552. V jeho zápiscích se prý poprvé uvádí jméno hory Ještěd. Dále krátce zmíníme román **Nemodlenec** od **Karoliny Světlé** (1830–1899), ale hlavní pozornost bude věnována dílu **Františka Křeliny Puklý chrám**, inspirovanému skutečnou českodubskou událostí – zpronevěrou peněz určených na opravu kostela.

Na čtvrtém zastavení u johanitské komendy nelze nepřipomenout jejího objevitele, dlouholetého ředitele Podještědského muzea **Tomáše Edela** (1951–2010). Jeho objevy povýšily Český Dub mezi nejzajímavější severočeské lokality, což podtrhl ještě svými čtivými monografiemi. Do komendy zasadil děj své historické detektivky **Dýka s hadem** jeden z nejpopulárnějších autorů současnosti **Vlastimil Vondruška** (1955). Hlavní hrdina, královský prokurátor Oldřich z Chlumu, řeší tajemnou vraždu johanitského mnicha. Starý zámek, který byl vystavěn na pozůstatcích komendy, je dějištěm dvou méně známých děl **Karoliny Světlé** – **Meluzína** a **Poslední poustevnice** – a váže se k němu také pověst o nepoctivém ponocném, který tu straší.

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

www.kvkli.cz

Literární putování

Libereckým krajem

květen
2023

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Schmittova tzv. dolní továrna v dnešní Husově ulici, u které bude páté zastavení, je dějištěm povídky **Josefův Josef** od **Karoliny Světlé** a taktéž **Křelinova** románu **Hubená léta**. Ten pojednává o propouštění dělníků ze Schmittovy továrny za hospodářské krize ve 30. letech. V 50. letech sídlil v prostorách továrny Automobilový opravárenský závod, kam byl jako řadový dělník přidělen **Josef Lukeš**. Mnoho historek z tohoto období najdeme v jeho třídičných vzpomínkách **Život samý malér**.

Na šestém zastavení v zahradě Podještědského muzea si připomeneme neteř Karoliny Světlé **Anežku Čermákovou Slukovou** (1864–1947), která byla nejen spolupracovnicí své tety za dob její oční choroby, starala se o literární odkaz Světlé, ale také sama psala články o folkloru v Podještědí. Její knížka **Malé nebíčko** vypráví životní příběhy rodiny Slukových – příbuzných Karoliny Světlé – a jejího manžela Petra Mužáka. Současnou autorkou je pak **Andrea Fišerová** (1977), spoluautorka naučné stezky Karoliny Světlé a Festivalu Karoliny Světlé. Její novela **Dům v Orionu** se částečně odehrává v Českém Dubu, v budově Blaschkovy vily, kde nyní muzeum sídlí. O kus dále, v ulici Svobody 44, stojí rodný dům spisovatelky **Hany Pražákové** (1930–2010). Ta byla dcerou již několikrát zmiňovaného **Františka Křeliny** a proslula jako autorka próz především pro děti a mládež.

Sedmé zastavení nás zavede do zámeckého parku k potoku Ještědka. Zde si vyslechneme dvě českodubské básně **Josefa Brože** (1921–2020), učitele a milovníka Podještědí, Podbezdězí a Máchova kraje. Městské opevnění na okraji parku hraje významnou roli v románu pro mládež **Neviditelný**, na kterém autorsky spolupracovali **František Kožík** a **Josef Lukeš**.

I osmé zastavení – v ulici Šestidomí – bude věnováno **Josefu Lukešovi**, který zde bydlel. Připomeneme

me si jeho bohatou samostatnou tvorbu a přínos pro Podještědí. Lukešovým přítelem byl slavný spisovatel **Václav Kaplický** (1895–1982), autor románu **Kladivo na čarodějnice**. Jeho příspěvek **Nalezl jsem u Vás nový domov** ve sborníku **Náš Ještěd** obsahuje vyznání jeho vřelého vztahu k Československu.

Deváté zastavení u kulturního a spolkového centra Česká beseda patří především řídicímu učiteli **Václavu Havlovi** (1886–1965), který byl etnografem, kulturním organizátorem, znalcem díla Karoliny Světlé a zakladatelem Podještědského muzea a časopisu *Od Ještěda k Troskám*. Na jeho rodném domě v ulici pojmenované jeho jménem nalezneme pamětní desku. Členem České besedy byl i **Karel Žádník** (1863–1928), rovněž učitel a vlastenecký básník. Představíme si také osobnost záhadného cestovatele **Enriqua Stanka Vráze** (1860–1932) a zapátráme po jeho spojení s Českým Dubem.

Desáté zastavení nabízí procházku alejí **Karoliny Světlé**. Neudiví proto, že toto zastavení připomene díla této královny podještědské prózy, která mají souvislost s Českým Dubem. Převyprávíme si také pověst o místě zvaném Na Spravedlnosti, kde se prý popravovaly panny.

„Sejdeme se na hřbitově!“ neboli na jedenáctém zastavení naší vycházky. Zde si prohlédneme pamětní desku českodubského vlastence **Ignáce Wieseho** (1816–1878), hroby **Josefa Lukeše** a **Tomáše Edela** a za zhlédnutí stojí taktéž novorenesanční hrobka továrníka Schmitta.

Posledním zastavením je Café Laurella, kde se účastníci putování mohou občerstvit před návratem na náměstí. Zde naše vycházka končí.

Františka Dudková Párysová

